

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 20)

Η έμφυλη βία αποτελεί ένα παγκόσμιο φαινόμενο καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με σημαντικές επιπτώσεις στην σωματική και ψυχική υγεία του θύματος. Ο έλεγχος που ασκεί ο θύτης στο θύμα και τα συναισθήματα ντροπής και φόβου που κυριεύουν το δεύτερο είναι οι βασικότεροι λόγοι για τους οποίους η έμφυλη βία σπάνια καταγγέλλεται. Ακόμη κι όταν το θύμα πάρει τη δύσκολη απόφαση να ζητήσει βοήθεια, είναι πολύ πιθανό τελικά να διστάσει και να κάνει πίσω.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

α.

1. **Λ** «Η έμφυλη βία συνιστά παγκόσμιο φαινόμενο... Εν τούτοις, είναι ανεπαρκώς καταγγελλόμενη».
2. **Σ** «Η απώλεια αυτονομίας και ελέγχου και η αίσθηση αδυναμίας αποτρέπουν από κάθε προσπάθεια φυγής από τον δράστη»
3. **Σ** «Η αντίληψη αυτή δεν ευσταθεί, καθώς αγνοεί τις σοβαρές ψυχολογικές επιπτώσεις, ειδικά της χρόνιας κακοποίησης, οι οποίες παραλύουν και καθηλώνουν το άτομο στον ρόλο του θύματος».
4. **Σ** «Ωστόσο, κάποια θύματα καταφέρνουν να σπάσουν τη σιωπή, αν και εξακολουθούν να φοβούνται και να ντρέπονται».
5. **Σ** «Η προτροπή και η ενθάρρυνση του θύματος βίας για «σπάσιμο της σιωπής» είναι αδιαμφισβήτητες, αρκεί να συνδυάζονται με την εφαρμογή άμεσων ποινικών κυρώσεων και μέτρων για τον δράστη».

β.

Ενδεικτικά:

- το συναίσθημα ντροπής που βιώνει το θύμα
- την πιθανότητα η συστηματική κακοποίηση να φτάσει μέχρι και τη δολοφονία
- τον έλεγχο / την εξουσία που ασκεί ο θύτης στο θύμα σε όλα τα επίπεδα

- το ανεπαρκές νομικό / ποινικό πλαίσιο
- την απόφαση να μην προχωρήσει το θύμα σε καταγγελία

Για το δεύτερο σκέλος της ερώτησης ο μαθητής μπορεί να επιλέξει όποιο χαρακτηριστικό επιθυμεί, αρκεί η επιλογή του αυτή να έχει λογική και να είναι επαρκώς τεκμηριωμένη.

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Οι αρθρογράφοι διατυπώνουν την βασική τους θέση ότι η έμφυλη βία αποτελεί ένα παγκόσμιο φαινόμενο που σπάνια καταγγέλλεται και στη συνέχεια τη στηρίζουν / εξηγούν.

Ο τρόπος με τον οποίο οργανώνεται η παραπάνω θέση είναι η αντίθεση. Στην δεύτερη παράγραφο οι συγγραφείς παραθέτουν τους λόγους, για τους οποίους σπάνια καταγγέλλεται η έμφυλη βία.

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Πρόθεση της αρθρογράφου είναι:

- να παρουσιάσει το φαινόμενο της έμφυλης βίας / γυναικείας κακοποίησης σε όλες του τις διαστάσεις
- να καταγγείλει την ύπαρξή του
- να ευαισθητοποιήσει το αναγνωστικό κοινό
- να πείσει ότι το πρόβλημα δεν έγκειται στον τρόπο ονομασίας του φαινομένου αλλά στην απουσία επαρκούς πλαισίου αντιμετώπισής του

Γλωσσικές επιλογές που αξιοποιεί:

- Αφήγηση περιστατικού ως εισαγωγή στο άρθρο *«Σε αυτές τις πρώτες μέρες ...Αυτός εξαφανίστηκε»*
- Φράσεις, εκφράσεις ή διατυπώσεις κλισέ / συχνές στον καθημερινό λόγο, με τις οποίες ουσιαστικά ακυρώνεται το ολέθριο αποτέλεσμα που έχει στο σώμα και την ψυχή του θύματος ένα αντίστοιχο περιστατικό: *«άτυχες γυναίκες», «οικογενειακές τραγωδίες», «Βγάλε τον σκασμό και προσευχήσου να μη σε σκοτώσει»*
- Επανάληψη και ασύνδετο: *«...το ξέρουμε όλοι. Το ξέρει η γειτονιά, το ξέρουν οι συγγενείς, το ξέρουν οι συνάδελφοι».*
- Εναλλαγή ρηματικών προσώπων: γ' ενικό, α' ενικό, α' πληθυντικό, β' πληθυντικό
- Ρητορικές ερωτήσεις: *«Θα κάνουμε κάτι ουσιαστικό επιτέλους...στην Ελλάδα;», «Τι συζητάμε;»*
- Καθημερινές ή λαϊκότερες εκφράσεις: *«Συμπαθάτε με, αλλά...»*
- Χαρακτηρισμός των θυτών ως *«τέρατα»*

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Ενδεικτικοί άξονες της απάντησης:

Η Πολυξένη, μετά τον θάνατο του άντρα της, αναγκάζεται να γυρίσει στο πατρικό της στην Αθήνα («η καημένη η Πολυξένη»: προσοχή στον κειμενικό δείκτη του χαρακτηρισμού). Η οικογένεια του συζύγου της δεν ενδιαφέρεται σε καμία περίπτωση για την τύχη της, ακόμη κι όταν πληροφορούνται ότι η Πολυξένη κυφορεί («δεν της πρότειναν καν ... μαζί τους» // «δεν ζήτησαν καν να τη δουν»: οι αλυσιδωτές αρνήσεις περιγράφουν με ενάργεια τη στάση των πεθερικών). Από την αρχή, έθρεφαν μία αντιπάθεια για το πρόσωπό της, την οποία δεν εκδήλωναν μόνο και μόνο για να μην στενοχωρήσουν τον γιο τους («ως τότε την είχαν ανεχτεί»: το λεξιλόγιο, στο σημείο αυτό, ως κειμενικός δείκτης, υποδεικνύει την υφέρπουσα περιφρόνηση προς την Πολυξένη). Μετά τον θάνατό του όμως, δεν είχαν κανένα λόγο να μη φανερώσουν τα πραγματικά τους συναισθήματα («άρχισαν να της κάνουν μούτρα»: στερεότυπη ιδιωματική έκφραση του καθημερινού λεξιλογίου που αισθητοποιεί τη στάση τους). Η αφηγήτρια ισχυρίζεται ότι φτάνουν ίσως στο σημείο να τη θεωρήσουν υπεύθυνη για τον θάνατό του, πράγμα το οποίο η ίδια (η αφηγήτρια) κρίνει ως παράλογο («ίσως στα βάθη ... παράλογοι»). Η Πολυξένη βρίσκεται ολομόναχη στον κόσμο με μία ισχνή οικονομική στήριξη λόγω χρειάς αλλά και με ένα μωρό στην κοιλιά («Και βρέθηκε, το καημένο το κορίτσι, ... κομμάτια»: προσοχή στην επανάληψη του χαρακτηρισμού που δίνει έμφαση στη μοίρα της ηρωίδας). Η αφηγήτρια αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο η αποβολή, που είχε σε λίγο καιρό, να ήταν εκούσια διακοπή κύησης (ο υποθετικός λόγος: «αν πιστέψουμε πώς ήταν αποβολή»), ως αντίδραση στις συμφορές που την έπληξαν.

Ο κυριότερος λόγος, για τον οποίο η οικογένεια του νεκρού συζύγου έχει αυτή την αντιμετώπιση απέναντι στην Πολυξένη, είναι η αντίληψή τους ότι η γυναίκα αυτή είναι κατώτερη, άρα «δεν αξίζει» στον μοναχογιό τους – είτε για λόγους οικονομικούς και κοινωνικούς είτε λόγω της στερεοτυπικής πεποίθησης ότι η γυναίκα δεν είναι ίση με τον άντρα είτε, το πιθανότερο, και για τους δύο αυτούς λόγους: η Πολυξένη υπάρχει μόνο για να εξυπηρετεί τις σωματικές και ψυχικές ανάγκες ενός άντρα. Από τη στιγμή που ο άντρας αυτός, εν προκειμένω ο γιος τους, δεν βρίσκεται στη ζωή, η Πολυξένη διώχνεται και μάλιστα με τρόπο περιφρονητικό.

Στο δεύτερο ζητούμενο οι μαθητές απαντούν ελεύθερα, βασισμένοι στις δικές τους αντιλήψεις, παραστάσεις και βιώματα. Κάθε άποψη θεωρείται σωστή αρκεί να είναι συνεκτική, σαφής και τεκμηριωμένη.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 30)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

- Κειμενικό είδος: Άρθρο γνώμης (αναμένεται να ακολουθηθούν τα χαρακτηριστικά στοιχεία του άρθρου γνώμης: τίτλος, αφόρμηση από επίκαιρο γεγονός στον πρόλογο, κτλ.).
- Συντάκτης: Ο μαθητής/η μαθήτρια.
- Αποδέκτης: οποιοσδήποτε διαδικτυακός αναγνώστης.
- Ύφος λόγου: Τυπικό, κάποιες φορές οικείο (χρήση α' και γ' προσώπου, προσεγμένο λεξιλόγιο).
- Γλώσσα: αναφορική λειτουργία.

Ενδεικτικοί άξονες απάντησης:

- Εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης από τοπικούς φορείς και θεσμικά όργανα
- Ενίσχυση της ευαισθησίας της κοινής γνώμης μέσω προβολών βίντεο, ταινιών κτλ σχετικών με το θέμα
- Πρόσκληση σε δημόσιους χώρους ή στο σχολείο ειδικών στο θέμα – ψυχολόγων, κοινωνιολόγων – αστυνομικών – νομικών κτλ και ανάπτυξη διαλόγου ακόμη και με θύματα που βρήκαν το θάρρος να προβούν σε καταγγελία
- Σχολικά ή διασχολικά project
- Σύσταση ομάδων εθελοντών – ακτιβιστών, οι οποίες θα δρουν αποτελεσματικά, όταν κάτι «ύποπτο» πέσει στην αντίληψή τους
- Πορείες διαμαρτυρίας, συναυλίες, εκθέσεις με φωτογραφίες θυμάτων
- Δημιουργία κι έκθεση έργων τέχνης: τραγούδια, βίντεο, ταινίες, χορευτικά, θεατρικά δρώμενα κτλ
- Αίτημα στελέχωσης των σχολείων της περιοχής με ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς